

Region Uppsala
752 85 Uppsala

Tillsyn enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem; Region Uppsalas informationsansvar i valfrihetssystem avseende Vårdval gynekologi

Konkurrensverkets beslut

Region Uppsala har i sitt valfrihetssystem avseende Vårdval gynekologi brustit i sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV.

Region Uppsala förtjänar kritik för att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att säkerställa att enskilda ges information i enlighet med 9 kap. 1 § LOV.

Ärendet avslutas.

Ärendet

1. I mars 2022 uppmärksammande Konkurrensverket genom sin omvärldsbevakning att Region Uppsala (regionen) har ett annonserat valfrihetssystem avseende Vårdval gynekologi och att regionen på 1177.se endast lämnar information om respektive leverantörs kontaktuppgifter, geografiska placering (genom kartan på 1177.se), driftsform och en kortare verksamhetsbeskrivning under rubriken "Om Oss".
2. Konkurrensverket inledde mot den bakgrunden en granskning och har bedömt den information som lämnas på 1177.se och i pappersform.
3. Regionen har under utredningen bland annat uppgett följande.
4. Regionen har ett valfrihetssystem avseende Vårdval gynekologi och har avtal med 24 leverantörer. Regionen lämnar information om leverantörerna till enskilda på 1177.se. Någon annan information än den Konkurrensverket har noterat lämnas inte på 1177.se.
5. Leverantörerna får stöd av regionen vid publicering av innehåll på 1177.se. Till exempel har regionen tagit fram en riktlinje för innehållet under rubriken "Om Oss". Leverantörerna har även utrymme att sätta sin egen prägel på informationen så länge som den håller sig inom ramen för regionens riktlinje. Informationen kvalitetssäkras av regionen så att den ska vara saklig, relevant och lättillgänglig i linje med kraven som ställs i 9 kap. 1 § LOV.
6. Regionen skriver ut informationen som finns om leverantörerna på 1177.se vid behov. Enskilda kan vända sig till 1177.se eller till regionkontoret för att få informationen hemskickad brevlades. Utöver detta fyller leverantörerna årligen i en patientsäkerhetsberättelse och en verksamhetsberättelse. Dessa lämnas endast ut till enskilda på begäran.

Skäl för beslutet

Rättslig reglering

7. Valfrihetssystem enligt LOV kan tillämpas på bland annat omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt 1 kap. 1 § LOV avses med valfrihetssystem ett förfarande där enskilda har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med. En förutsättning för att ett valfrihetssystem ska få positiva effekter på kvalitet, brukarinflytande och kostnadseffektivitet är att enskilda ges en reell möjlighet att välja utförare. För att kunna välja krävs att enskilda ges möjlighet att göra rationella val utifrån egna behov och

preferenser. Detta kräver tillgänglig och jämförbar information om valalternativen.¹

8. Enligt 9 kap. 1 § LOV ska den upphandlande myndigheten till enskilda lämna information om samtliga leverantörer som myndigheten tecknat kontrakt med inom ramen för ett valfrihetssystem. Informationen som lämnas ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. En anledning till att ett stort informationsansvar har lagts på den upphandlande myndigheten är att tjänsterna är av sådan art att regelrätt marknadsföring inte ger medborgarna tillräcklig information för att göra ett välgrundat val i en fråga som är av stor betydelse för enskilda.²
9. Enligt förarbetena ansvarar regionen för att alla enskilda, det vill säga brukare, patienter eller invånare oavsett fysisk eller psykisk kapacitet får en så fullgod information som möjligt om de olika valbara leverantörerna. Detta innebär att informationen måste anpassas till den individ som ska välja.³
10. Informationen ska vara saklig, vilket bland annat innebär att informationen ska vara konkurrensneutral och inte vara till fördel för någon eller några leverantörer.⁴
11. Informationen ska vara relevant vilket exempelvis kan innebära att enskilda får information om vilka tjänster leverantörerna tillhandahåller, information om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, språkkunskaper samt antalet anställda och antalet anställda omräknat till heltid. Vidare bör enskilda få information om leverantörens verksamhetsmål och speciella inriktningar, personalkontinuitet samt resultat av brukarundersökningar.⁵
12. Vidare är det viktigt att informationen ska vara jämförbar för att enskilda ska kunna göra ett aktivt val. Det är därför viktigt att regionen i informationsmaterialet presenterar eventuella skillnader i inriktning och kompetens mellan leverantörerna.⁶
13. Informationen ska även vara lättillgänglig vilket innebär att den ska finnas tillgänglig på ett lätt och enkelt sätt, bland annat på regionens webbplats, genom informationsfoldrar och muntligen.⁷

¹ Prop. 2008/09:29 s. 90.

² A prop. s. 97.

³ A prop. s. 145.

⁴ A prop. s. 145.

⁵ A prop. s. 145.

⁶ A prop. s. 145.

⁷ A prop. s. 145.

14. Att informationen ska vara lättförståelig innebär att informationen måste utformas utifrån de behov som den enskilde har. Det ska således finnas både skriftlig och muntlig information, information på andra språk och anpassad till olika former av funktionsnedsättning.⁸

Konkurrensverkets bedömning

15. Konkurrensverket bedömer att regionen brustit i sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § LOV. Konkurrensverket utvecklar sin bedömning nedan.
16. Det är regionen som är huvudansvarig för att lämna information till enskilda om leverantörerna i valfrihetssystemet. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Detta innebär bland annat att en länk eller annan hänvisning till sådan information som lämnas på respektive leverantörs webbplats inte utgör sådan information som fullgör regionens informationsansvar enligt LOV. Detta innebär också att den typen av verksamhetsbeskrivningar där leverantörerna själva beskriver sin verksamhet utan att kraven på bland annat saklighet och jämförbarhet säkerställs, inte heller uppfyller regionens informationsansvar enligt LOV.
17. Som redogjorts för ovan (punkten 11) bör den information som enskilda får av regionen avse vilka tjänster leverantörerna tillhandahåller, information om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, språkkunskaper samt antalet anställda och antalet anställda omräknat till heltid. Vidare bör enskilda få information om leverantörens verksamhetsmål och speciella inriktningar, personalkontinuitet samt resultat av brukarundersökningar.
18. På 1177.se lämnar regionen information om leverantörernas kontaktuppgifter, geografiska placering och driftsform. Dessa uppgifter går inte att likställa med den ovan beskrivna informationen.
19. På 1177.se finns även en hänvisning till respektive leverantörs webbplats, för det fall leverantören uppgett en sådan länk. Som konstaterats ovan går dessa uppgifter inte heller att likställa med den information som regionen är ansvarig för att lämna. I sammanhanget kan dock noteras att uppgifterna ger enskilda en möjlighet att få tillgång till kompletterande information om en leverantör, vilket är positivt.
20. Vad gäller patient- och verksamhetsberättelserna så finns dessa endast tillgängliga på begäran och är därmed inte lättillgängliga.
21. Konkurrensverket bedömer sammanfattningsvis att regionen inte har uppfyllt sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § LOV.

⁸ A prop. s. 145.

Allmänt om Konkurrensverkets tillsyn

Konkurrensverket har i uppdrag att utöva tillsyn över LOV. I tillsynen ingår att verka för en enhetlig lagtillämpning samt att uppmärksamma och förebygga regelöverträdelser.

Konkurrensverkets granskning i ett enskilt ärende kan visa att en upphandlande myndighet har agerat i strid med LOV. Konkurrensverket kan då sammanfatta resultatet av tillsynen i ett beslut. Genom att fatta ett tillsynsbeslut kan Konkurrensverket peka på förfaranden hos myndigheten som är i strid med regelverket eller göra andra påpekanden som är motiverade.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Om ni vill överklaga ska detta göras skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Stockholm men ges in till Konkurrensverket, gärna via e-post till konkurrensverket@kkv.se. I överklagandet ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Konkurrensverket inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit föredragande jurist Anders Larsson.

Beslutet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.